
AVTALE OM KLIMAPARTNERSKAP FOR BYGGENÆRINGEN

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Klima- og
miljødepartementet

NHO
Byggenæringen

Fellesforbundet

ARBEIDSGIVERFORENINGEN
SPEKTER

Forbundet for
arbeidsfolk

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

VIRKE

ELog IT
Forbundet

arkitektbedriftene

NITO

RIF

Rådgivende
Ingeniørers
Forening

parat

NHO
Elektro

STYRKE

NORSK
EIENDOM

Tekna

Klimapartnerskap for byggenæringen

Forord

Klimaendringene blir stadig tydeligere og har alvorlige konsekvenser i Norge og globalt. Gjennom Parisavtalen har verden fastsatt et globalt mål om å begrense den globale oppvarmingen til godt under to grader og tilstrebe at den ikke overstiger 1,5 grader. Det globale målet skal nås gjennom nasjonale bidrag for utslippsreduksjoner. Norge har et lovfestet mål om at Norge skal redusere klimagassutslippene med minst 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990. Det er også et lovfestet mål at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, med 90-95 prosent reduserte utslipp sammenlignet med 1990.

Regjeringen og hovedorganisasjonene i arbeidslivet har inngått en intensjonsavtale om klimapartnerskap som arena for strukturert dialog mellom stat og næringsliv, gjennom bransjevise klimapartnerskapsavtaler. Det overordnede målet med å etablere klimapartnerskap som virkemiddel er å få gjennomført samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltak i næringslivet som bidrar til å kutte klimagassutslipp i tråd med klimamålene for 2030 og 2050 og regjeringens omstillingsmål for hele økonomien.

Byggenæringen er Norges største fastlandsnæring, og en viktig bidragsyter i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Bygging innebærer bruk av store mengder naturressurser og et betydelig samlet klimafotavtrykk fra et stort antall prosjekter. Som en del av klimapartnerskapsdialogen har det blitt laget et felles kunnskapsgrunnlag om klimafotavtrykket fra bygging. Kunnskapsgrunnlaget viser at de største utslippene skjer sent i byggeprosessen, mens det er beslutninger tatt tidlig i prosessene som har størst betydning for hva klimafotavtrykket blir.

Både staten og partene i arbeidslivet har en felles interesse i å bidra til at klimafotavtrykket fra bygging blir redusert så raskt som mulig, samtidig som byggekostnadene holdes så lave som mulig. Klimapartnerskapet for byggenæringen skal bidra til dette, og å synliggjøre hvordan klimafotavtrykket fra bygging kan reduseres og hva som skal til for at verdikjeden som helhet lykkes med grønn omstilling.

1. Avtalens parter

Avtalens parter er staten v/Kommunal- og distriktsdepartementet (kommunal- og distriktsministeren) og Klima- og miljødepartementet (klima- og miljøministeren), og partene i arbeidslivet representert v/Fellesforbundet og NHO Byggenæringen.

I tillegg har følgende organisasjoner i næringen tilsluttet seg avtalen: Arbeidsgiver-/bransjeorganisasjonene Virke, Spekter, NHO Elektro, Rådgivende ingeniørers forening (RIF) og Arkitektbedriftene.

Arbeidstakerorganisasjonene Norsk Arbeidsmandsforbund, EI- og IT-forbundet, NITO – Norges Ingeniør- og teknologorganisasjon, Parat, Forbundet Styrke og Tekna.

2. Målsetting og ambisjon

2.1 Næringens målsetting og ambisjoner

Byggenæringen har som mål å redusere sitt klimafotavtrykk i tråd med nasjonale forpliktelser, først inn mot 2030 og deretter for å omstille næringen til lavutslippssamfunnet inn mot 2050.

Byggenæringens ambisjon er å fortsette å utvikle nye produksjonsprosesser, materialer og teknikker som gir lavere utslipp, gjennom forbildeprosjekter, spisskompetanse og omlegging i industrien.

Næringen vil prioritere kostnadseffektive prosjekter, lavhengende frukt og tiltak som kan gi stor effekt.

Byggenæringen har som mål å bli mer sirkulær og vil bidra til at det designes bygninger som bruker færre og bedre materialer, har mer effektiv energibruk, produserer mindre avfall, har lengre levetid og i større grad kan tilpasses ulike bruksbehov.

Byggenæringens ambisjon er å få fram ny kunnskap og omsette kunnskap fra forbildeprosjekter til allmenne praksiser i næringen. Ambisjonen omfatter hele verdikjeden, både små og store bedrifter og involverer flere yrkesgrupper.

Byggenæringen vil bidra til økt samhandling på tvers av verdikjeden, med mål om å redusere utslippene.

Byggenæringens ambisjon er å bygge opp sterke og gode kompetansemiljøer for grønn omstilling i hele verdikjeden.

Byggenæringen vil arbeide for å øke kompetansen om utslippskutt og omstilling hos alle relevante yrkesgrupper i næringen. Målet er å sikre tilstrekkelig kompetanse hos yrkesgrupper som gjennom deres avgjørelser har stor betydning for utslippene som skjer senere i prosessen, og hos fagarbeidere som har stor betydning for om arbeidet kan utføres effektivt og i tråd med ambisjonene.

Byggenæringens ambisjon er å bedre datagrunnlaget for å mer presist kunne beskrive dagens situasjon, måle endring av utslippskutt, vurdere lønnsomheten av ulike tiltak eller vurdere betydning av renovasjon, ombygging og tilbygg opp mot nybygg. Denne ambisjonen kan bare oppnås i utstrakt samarbeid mellom næringen og myndighetene.

Byggenæringen har som mål å medvirke til at det store potensialet for energieffektivisering i bygninger kan utløses, med sikte på å frigjøre fornybar energi til elektrifisering av andre samfunnsområder.

Dialog mellom myndighetene og partene i arbeidslivet er avgjørende for å redusere klimafotavtrykket i næringen. Dialogen skal legge til rette for at tiltak og virkemidler fungerer etter hensikten, og næringens ambisjon er at klimapartnerskapet skal bidra til dette. Byggenæringen har et mål om at avtalen skal være grunnlag for trinnvis oppskalering av ambisjoner og mål for å redusere utslipp over tid gjennom nye og oppdaterte klimapartnerskapsavtaler.

2.2 Statens målsetting og ambisjoner

For at Norge skal nå klimamålene, må også klimafotavtrykket fra bygging reduseres betydelig. Byggevirksomheten må omstilles, samtidig er det et viktig hensyn at ikke byggekostnadene skal øke mer enn nødvendig.

Utviklingen av en mer klima- og miljøvennlig byggenæring skjer i et samspill mellom offentlige rammevilkår og utvikling i næringen, og tiltak må sees i sammenheng.

Enova er et viktig virkemiddel for å bidra til klima- og energiomstilling, herunder energieffektivisering. Energidimensjonen blir en viktig del av den kommende styringsavtalen med Enova.

Regjeringen vil vurdere om det skal utredes standardiserte minimumskrav om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser av byggeprosjekter. Det arbeides videre med å avklare hvilken rolle byggeprosjekter i statlig sivil sektor skal ha i klimapartnerskapet.

Regjeringen vil utrede mulige endringer i byggteknisk forskrift som kan bidra til at klimafotavtrykket fra bygging blir redusert og hvordan byggereglene kan legge til rette for økt energieffektivitet, energifleksibilitet og lokal energiproduksjon.

Regjeringen vil også vurdere hvordan Husbankens lån til miljøvennlige boliger kan bidra til utvikling innen miljøvennlig boligbygging.

Digitalisering, både av byggeregler og i næringen, er en viktig faktor for at omstilling kan skje. Regjeringen vil legge til rette for økt digitalisering og dataflyt i verdikjeden, og at data fra næringen kan brukes i arbeid med videreutvikling av regelverk og andre virkemidler.

Arbeidene med byggereglene, Husbankens lån til miljøvennlige boliger og digitalisering er egnet for tettere samarbeid mellom myndigheter og næringen. Dialog om utforming av virkemidler bringer inn nye perspektiver og vil gi merverdi for alle parter. Dette vil bidra til felles forståelse av hva som skal til for å redusere klimafotavtrykket, forutsigbare rammevilkår og legge til rette for at tiltak og virkemidler fungerer etter hensikten.

Regjeringen vil benytte klimapartnerskapet med byggenæringen til å prøve ut nye samarbeidsformer knyttet til disse arbeidene, og vil evaluere og videreutvikle klimapartnerskap som virkemiddel.

3. Partenes tiltak

3.1 Statens forpliktelser

Staten skal involvere partene i arbeidet med mulige klimakrav i byggteknisk forskrift.

Staten skal involvere partene i arbeidet med mulige endringer i byggereglene som kan legge til rette for økt energieffektivitet, energifleksibilitet og lokal energiproduksjon.

Staten skal involvere partene i arbeidet med å fornye kriteriene for Husbankens lån til miljøvennlige boliger.

Staten skal involvere partene i arbeidet med å videreutvikle digitale fellestjenester på plan- og bygningsområdet, og legge til rette for flyt av data og tilgang til informasjon som gjør det enkelt å ta gode klimavalg.

Staten skal i hhv. 2025 og 2026 bidra med 2 millioner kroner til finansiering av et arbeid i regi av NHO Byggenæringen, som har kunnskapsbygging og kompetanseheving for redusert klimafotavtrykk fra bygging som hovedformål. Arbeidet skal bidra til økt kunnskap i næringen om tiltak som bidrar effektivt til lavere klimafotavtrykk, og til kompetansehevingstiltak i næringen på området.

3.2 Næringens forpliktelser

Partene i arbeidslivet skal delta i dialogarenaene som myndighetene etablerer for arbeidet med energi- og klimakrav i byggereglene og kriteriene for Husbankens lån til boligkvalitet.

Partene i arbeidslivet skal forberede næringen på nye krav og kriterier, og bidra til at krav kan oppfylles effektivt og til lavest mulig kostnad.

Partene vil utvikle strakstiltak for byggenæringen, med sikte på å redusere klimagassutslipp i hele verdikjeden.

Partene i arbeidslivet vil videre ta initiativ til å utarbeide et veikart for ytterligere klimagassreduksjon for byggenæringen.

NHO Byggenæringen skal ha dialog med Direktoratet for byggkvalitet om pågående initiativer og prosesser i næringen som kan legge til rette for videreutvikling av digitale tjenester, flyt av data og tilgang på data.

Partene i arbeidslivet skal bidra til at næringen tar i bruk DiBKs fellestjenester.

NHO Byggenæringen skal bidra til at data som er nødvendige for å ta gode klimavalg kan deles, holder god kvalitet og er egnet til digital bruk.

NHO Byggenæringen skal drive arbeidet med kunnskapsbygging og kompetanseheving som beskrevet i punkt 3.1 i dialog med Fellesforbundet og involvere resten av byggenæringen i dette arbeidet.

4. Fordelingsmessige effekter av tiltakene

Tiltakene i denne avtalen forplikter et faglig samarbeid og vil ikke ha fordelingsmessige effekter.

5. Organisering

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er kontaktpunkt for partene i arbeidet med byggereglene, Husbankens lån til boligkvalitet og digitalisering.

Kommunal- og distriktsdepartementet og Klima- og miljødepartementet følger opp klimapartnerskapet som samarbeidsarena.

NHO Byggenæringen er arbeidsgiverorganisasjonenes kontaktpunkt for staten.

NHO Byggenæringen tar ansvar for å involvere arbeidsgiver- og bransjeorganisasjoner som slutter seg til avtalen.

Fellesforbundet er arbeidstakerorganisasjonenes kontaktpunkt for staten.

Fellesforbundet tar ansvar for å involvere arbeidstakerorganisasjoner som slutter seg til avtalen.

NHO Byggenæringen og Fellesforbundet deltar i klimapartnerskapet som samarbeidsarena.

6. Rapportering og oppfølging av avtalen

En gang i året skal avtalepartene rapportere om status for gjennomføring av tiltak og oppnåelse av målsettingene og ambisjonene i avtalen.

Partene møtes som hovedregel to ganger i året for å vurdere resultater for målsettingene i klimapartnerskapet og mulig videre arbeid som kan bidra til å redusere klimaavtrykket fra bygging ytterligere. Kommunal- og distriktsdepartementet kaller inn til møtene.

7. Avtalens varighet

Avtalen gjelder fra signeringsdato, og løper ut 2026. Myndighetene og/eller næringen representert ved partene i arbeidslivet kan si opp avtalen før den løper ut. Ved oppsigelse av avtalen må avtaleparten som ønsker å tre ut av forpliktelsene varsle øvrige avtaleparter seks måneder før uttrede.

Oslo, 26. september 2024

Erling Sande
Kommunal- og distriktsminister

Tore O. Sandvik
Klima- og miljøminister

NHO Byggenæringen

Fellesforbundet

Tilsluttede organisasjoner:

Spekter

Norsk Arbeidsmandsforbund

Virke

EI- og IT Forbundet

Arkitektbedriftene

NITO

Rådgivende ingeniørers forening (RIF)

Parat

NHO Elektro

Forbundet Styrke

Tekna

Tilsluttet i ettertid: Norsk Eiendom (6.12.2024)